

Vos

D66. Het is natuurlijk opmerkelijk dat de opvattingen van een minister van Economische Zaken, de man die geen lijsttrekker wilde worden, zo'n prominente plaats krijgen in het verkiezingsprogramma van deze partij. Ook Els Borst heeft zich bij de fanclub aangesloten. Mij is vooral opgevallen dat de discussie zo oppervlakkig gevoerd wordt. Het is jammer dat er, ondanks het plan van aanpak, nog geen gegevens bestaan over een groen BNP. Wanneer komen de eerste cijfers? Moet het onderzoeksproces niet meer in het openbaar gebeuren in plaats van in de ivoren torens van het CBS, het RIVM en het CPB? Wellicht komt dat de kwaliteit van het groeidebat ten goede. Het gaat natuurlijk niet om een groeicijfer op zichzelf, maar om de kwaliteit van de groei. Ik vraag mij af waarom D66 zich überhaupt wil vastleggen op zo'n groeicijfer van 3%.

De heer **Van Walsem** (D66): Voorzitter! Telkenmale wordt het verkiezingsprogramma van D66 en de voorzitter van de programma-commissie genoemd door de verschillende sprekers. Ik weet niet of de opmerking van mevrouw Vos over het voeren van een oppervlakkige discussie op de fractie van D66 sloeg of op het ministerie, maar het conceptprogramma – zo werkt dat binnen een democratische partij – gaat de partij in en wordt daar bediscussieerd. Het partijprogramma wordt pas in februari vastgesteld. Zo hoort dat en dat doen wij buitengewoon netjes. Het heeft geen zin om elke keer de verschillen inzicht tussen de programmacommissaris, andere leden van de partij en de minister uit te vergroten. Het gaat om de vraag hoe met de groei moet worden omgegaan en het conceptprogramma voorziet in een aantal voorwaarden. Daarover wordt nu binnen de partij gediscussieerd. Dus die verschillen inzicht die telkens naar voren worden gehaald, bestaan gewoon niet.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Dank voor deze opmerking. Ik had eerder gezegd een andere indruk. Ik vind het van groot belang dat het debat gevoerd wordt, maar dan nog vraag ik mij af waarom in een verkiezingsprogramma zo'n groeicijfer moet worden vastgelegd. Daaraan wil ik nog toevoegen dat de huidige economische groei milieuschade

oplevert. Denk aan het energieverbruik in de landbouw, aan de automobiliteit en het vliegverkeer. Ziet de minister het gevaar van een herkoppeling tussen economische groei en een toename van milieudruk? Hoge economische groei brengt volume-effecten met zich die de milieu-efficiencyverbeteringen tenietdoen.

Bij de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken 1997 is een motie van mijn collega Sipkes aangenomen waarin is voorgesteld 10 mln. structureel uit te trekken voor milieubeleid in Oost-Europa. Minister Van Mierlo heeft toegezegd dat het geld grotendeels via de begroting van Economische Zaken besteed zal worden vanaf 1998. Wij vinden hier niets van terug. Ook wij willen graag aandacht voor het SCORE-programma. Daar zou structureel 10 mln. voor uitgetrokken moeten worden. Het is een uitstekend programma, gericht op energiebesparing in Midden- en Oost-Europa. Is de minister bereid extra middelen uit trekken?

Ten slotte nog een aantal opmerkingen over maatschappelijk ondernemen. Samenhangend met de internationalisering van de economie en de afname van de beleidsmogelijkheden voor nationale overheden is de afgelopen tijd het debat ontstaan over dat thema. Het wordt vooral gevoerd door maatschappelijke organisaties, de grote multinationals, wetenschappers, opinie-makers en af en toe een politicus. Het ministerie van ondernemen heeft aan dit debat echter nog geen bijdrage geleverd. Het is natuurlijk in eerste instantie een debat dat in de maatschappij wordt gevoerd, maar toch vraag ik ook van het ministerie van Economische Zaken een visie op dit thema, al was het alleen maar over de rol van de overheid in het debat. Niet alle ondernemers zijn namelijk maatschappelijk geëngageerd. Ik verzoek de bewindslieden om een notitie over dit onderwerp.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 12.35 uur tot 13.20 uur geschorst.

Voorzitter: Bukman

□

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, aanstaande dinsdag ook te stemmen over het wetsvoorstel Het onder de werkingssfeer van de wettelijke werknemersverzekeringen brengen van het overheidspersoneel (Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen) (25282), en over de daarbij voorgestelde motie.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rosenmöller.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! Onder de kop "Einde aan dubbel Europensioen" maken de VNU-dagbladen vandaag in een artikel melding van een brief die de minister van Binnenlandse Zaken gestuurd heeft naar de Nederlandse leden van het Europees Parlement. In die brief schrijft de minister dat hij een eind wil maken aan het dubbele pensioen dat sommige leden van het Europees Parlement hebben. Hij meldt ook dat hij voornemens is om, na overleg met de Nederlandse leden, wetswijziging in Nederland voor te bereiden teneinde daar een eind aan te maken.

Voorzitter! Dit brengt mij ertoe u te verzoeken aan de minister van Binnenlandse Zaken en de minister-president opheldering over deze brief te vragen. Ik noem daarbij een enkel aandachtspunt. Waarom is dit element niet gemeld in het interpellatiedebat van vorige week met de minister-president en de staatssecretaris van Financiën? Wat is de concrete aanleiding voor het op dit moment versturen van deze brief aan de Nederlandse leden van het Europees Parlement? Er zijn op zichzelf geen nieuwe feiten of omstandigheden. Had die brief niet al eerder verstuurd kunnen worden?

Voorzitter

Wat wil het kabinet nu precies bereiken? De Nederlandse wetswijziging kan betekenen dat de Nederlandse leden van het Europees Parlement voor hun pensioen niet meer via het ABP verzekerd zijn. Zij zouden dus gestimuleerd moeten worden om van die gewraakte, riante pensioenregeling in Europa gebruik te maken. Ik heb nu juist – met steun van de Kamer, waarvoor dank – via de minister-president in het debat bereikt dat er een traject in gang wordt gezet om die gewraakte, riante regeling ongedaan te maken. Er lijkt mij sprake van enige miscommunicatie in regeringskringen. Ik verneem op deze punten graag een nadere motivatie van het kabinet. Als het kan, ontvang ik deze brief graag aanstaande maandag.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Voorzitter! Ik was vorige week ook woordvoerder bij de interpellatie van de heer Rosenmöller. Ik sluit mij bij zijn vragen aan. Dit bericht heeft mij ook overvallen. Ik voeg er nog een vraag aan toe. In de brief waar de heer Rosenmöller terecht om heeft gevraagd, wil ik dat ten principale de vraag wordt beantwoord in hoeverre er nu weer sprake is van een ongelijke behandeling van Kamerleden en Europarlementariërs. Voordat de minister van Binnenlandse Zaken tot wetswijziging overgaat, wil ik het voorstel nog in de Kamer bespreken.

De heer **Koekkoek** (CDA): Voorzitter! Het verzoek van de heer Rosenmöller lijkt mij een logisch vervolg op het debat van vorige week. In de vragen van de heer Rosenmöller ligt ook de vraag besloten waarom de Kamer niet is geïnformeerd over de brief aan de heer Dankert.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van Nieuwenhoven.

Mevrouw **Van Nieuwenhoven** (PvdA): Voorzitter! Vorige week donderdag heb ik bij de regeling van werkzaamheden via u de minister van Buitenlandse Zaken gevraagd om de Kamer heden te informeren, waarbij "heden" dus vorige week

donderdag was. "Heden" duurt nu op een dag na al een week en wij hebben sindsdien niets meer van de minister van Buitenlandse Zaken vernomen. Ik zeg er uitdrukkelijk bij dat ik hem aanspreek op het feit dat hij vorige week dinsdag een brief schreef waarin hij ons verzekerde dat hem van Surinaamse zijde een correcte rechtsgang voor de gearresteerden werd beloofd. De berichten die wij sindsdien uit Suriname krijgen – dat was vorige week donderdag al zo, en het is daarna niet beter geworden – vormen de aanleiding voor mijn herhaalde vraag aan u om nog eens contact op te nemen met het departement van Buitenlandse Zaken. Misschien kunnen wij nu dan wel heden, dus vandaag, een brief van de minister van Buitenlandse Zaken krijgen.

De heer **Weisglas** (VVD): Voorzitter! Ik sluit mij aan bij het verzoek van mevrouw Van Nieuwenhoven, ook in het licht van het feit dat gisteren in de pers berichten stonden van de kant van het ministerie van Buitenlandse Zaken over onder andere de onmogelijkheid voor de Nederlandse ambassade om arrestanten in Suriname te bezoeken. Dat is iets wat zou moeten vallen onder de garanties die de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken heeft gevraagd en gekregen.

Mevrouw **Sipkes** (GroenLinks): Voorzitter! Ook ik sluit mij aan bij het verzoek van collega Van Nieuwenhoven. Misschien kunt u de minister vertellen dat "heden" vandaag is, zodat wij echt vandaag een brief krijgen, want de berichten uit Suriname zijn inderdaad heel verontrustend.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, met daarin "heden" onderstreept. Als heden overigens een week duurt, biedt dit wel perspectieven.

Mevrouw **Van Nieuwenhoven** (PvdA): Maar niet altijd de goede.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1998 (25600-XIII);**

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 1998 (25600-E).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

De heer **Remkes** (VVD): Voorzitter! Het is al in verschillende toonaarden en bij verschillende gelegenheden geconstateerd: de financieel-economische prestaties van dit Paarse kabinet mogen er zijn. De economische groei is hoger dan verwacht bij de opstelling van het regeerakkoord in 1994, het financieringstekort is sterk teruggedrongen en de lastenverlichting is groter dan ooit eerder door een kabinet is gerealiseerd. Mede daardoor staan de winstgevendheid van het bedrijfsleven en de werkgelegenheid er veel beter voor dan bij het aantreden van dit kabinet het geval was.

Het is vanzelfsprekend dat dit niet alleen te danken is aan de Paarse prestaties. Vorige kabinetten hebben daarvoor een belangrijke basis gelegd, zij het in een laag, te laag tempo, passend in de tradities – dat zeg ik ook tegen collega Ten Hoopen – van ons op consensus gerichte poldermodel. De internationale conjunctuur zat mee en monetair heeft de koppeling van de gulden aan de D-mark ons geen windeieren gelegd. De sociale partners kenden hun verantwoordelijkheid waar het ging om de ontwikkeling van de loonkosten. Er is dus geen sprake van een eenzijdig Paars succesnummer. De realiteit gebiedt dit in alle nuchterheid vast te stellen.

Diezelfde realiteit gebiedt echter evenzeer vast te stellen dat het ontwerpverkiezingsprogramma van het CDA op dit onderdeel klinkklare onzin bevat. Enerzijds zou de economie bij het CDA in goede handen blijven. Hoezo "blijven"? Anderzijds zou het succes van de